

Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums – solis lietus ūdens apsaimniekošanas virzienā?

Rīga,
2015.gada 27.novembris

ŪDENSĀIMNIECĪBAS PAKALPOJUMU LIKUMS

Pieņemts:
18.06.2015.

Stājas spēkā:
01.01.2016.

LIKUMA MĒRĶIS

Veicināt kvalitatīvu un vides prasībām atbilstošu **ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību**, lai nodrošinātu pakalpojumu lietotājus ar nepārtrauktiem un drošiem pakalpojumiem, līdzsvarojot vides aizsardzības, dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas un sabiedrības ekonomiskās intereses.

TERMINOLOĢIJA

ūdenssaimniecības pakalpojumi

- ✓ sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi,
- ✓ decentralizētie kanalizācijas pakalpojumi,
- ✓ **pakalpojumi lietus ūdeņu savākšanai un novadīšanai, tai skaitā centralizētajās kanalizācijas sistēmās**

sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi

- ✓ pakalpojumi ūdens ieguvē, uzkrāšanā un sagatavošanā lietošanai līdz padevei centralizētajā ūdensvada tīklā,
- ✓ pakalpojumi ūdens piegādē no padeves vietas centralizētajā ūdensvada tīklā līdz piederības robežai,
- ✓ kā arī notekūdeņu savākšanā centralizētajās kanalizācijas sistēmās no piederības robežas un novadīšanā līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām,
- ✓ notekūdeņu attīrīšanā un novadīšanā vidē, tai skaitā virszemes ūdensobjektos, **izņemot notekūdeņu savākšanu lietus kanalizācijas sistēmās**

BŪTISKĀKIE IEGUVUMI NO VIENOTA REGULĒJUMA NOTEIKŠANAS

- **Noteiktas vienotas prasības ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai visā valstī.**

Likums nosaka ūdenssaimniecības pakalpojumu (tai skaitā arī sabiedriskā pakalpojuma) regulēšanas vispārīgo kārtību, kā arī nosaka minimālo regulēšanas sliekšni sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanā visos ūdenssaimniecības pakalpojumu veidos.

- **Pašvaldībām noteiktas tiesības izdot saistošos noteikumus par prasībām ūdenssaimniecības pakalpojumiem (t.sk., par lietus ūdeņu apsaimniekošanu pašvaldības administratīvajā teritorijā).**

Likums nosaka valsts un pašvaldību kompetenci ūdenssaimniecības pakalpojumu regulēšanā, t.sk., deleģējumu pašvaldību saistošo noteikumu izdošanai.

- **Skaidri noteiktas tiesības un pienākumi iedzīvotājiem.**

Likums nosaka ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēja un lietotāja pienākumus un tiesības pakalpojumu sniegšanā un lietošanā.

Ministru Kabinets nosaka*

➤ kārtību, kādā sniedz, izmanto un pārtrauc sniegt sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus;

➤ kārtību, kādā nekustamo īpašumu pieslēdz centralizētajai ūdensapgādes vai centralizētajai kanalizācijas sistēmai, tai skaitā prasības attiecībā uz komercuzskaites mēraparāta mezgla atrašanās vietu un gadījumus, kad pieļaujama komercuzskaites mēraparāta mezgla izbūve ārpus piederības robežas;

➤ pakalpojumu sniedzēja sniegto sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu uzskaites kārtību un kārtību, kādā veicami norēķini par saņemtajiem pakalpojumiem;

➤ kārtību, kādā aprēķina kompensāciju par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu lietošanas noteikumu pārkāpšanu;

➤ kārtību, kādā aprēķina un izmaksā atlīdzību zemes īpašniekam par nekustamā īpašuma lietošanas tiesību aprobežošanu;

➤ prasības notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās un šādu sistēmu reģistrācijas kārtību.

Termiņš (Pārejas not.):
30.12.2015.

Termiņš
(Pārejas
not.):
30.12.2016.

*noteikumi ir tapšanas stadijā!

Vietējā pašvaldība I

- uzrauga tādu ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju sniegtos ūdenssaimniecības pakalpojumus, kuru apjoms ikvienā veidā nepārsniedz 100 000 m³ gadā un nosaka maksu par sniegtajiem sabiedriskajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem;
- organizē ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu savā administratīvajā teritorijā, ņemot vērā šā likuma prasības, likuma „Par pašvaldībām”, likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem”, Ūdens apsaimniekošanas likuma prasības, kā arī citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības;
- pašvaldības teritorijas plānojumā nosaka jaunas apbūves teritorijas, kurās ir ierīkojamas centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, ņemot vērā šo sistēmu ierīkošanas ekonomisko pamatojumu;
- pamatojoties uz apstiprināto pašvaldības budžetu kārtējam gadam, pašvaldības dome var pieņemt lēmumu par līdzfinansējuma piešķiršanu potenciālo pakalpojumu lietotāju nekustamā īpašuma pieslēgšanai centralizētajai ūdensapgādes vai kanalizācijas sistēmai nepieciešamo būvju būvniecībai;
- izdod noteikumus, kuros nosaka ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu ekspluatācijas, lietošanas un aizsardzības prasības, kā arī prasības ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai un lietošanai savā administratīvajā teritorijā, administratīvo atbildību par šo noteikumu pārkāpšanu.

Vietējā pašvaldība II

Pārejas noteikumu 2.punkts paredz, ka pašvaldības izvērtē spēkā esošo saistošo noteikumu atbilstību šā likuma prasībām un ne vēlāk kā līdz 2017.gada 1.martam izdod šā likuma 6.panta (4) daļā minētos saistošos noteikumus, kuros paredz:

1) kārtību, kādā ūdensapgādes tīkli vai kanalizācijas tīkli un būves tiek pievienotas centralizētajai ūdensapgādes sistēmai vai centralizētajai kanalizācijas sistēmai;

2) centralizētās ūdensapgādes sistēmas un centralizētās kanalizācijas sistēmas ekspluatācijas, lietošanas un aizsardzības prasības;

3) sabiedriskā ūdenssaimniecības pakalpojuma līgumā ietveramos noteikumus, kā arī tā slēgšanas, grozīšanas un izbeigšanas noteikumus;

4) brīvkrānu izmantošanas kārtību;

5) decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību.

Likuma 6.panta (7) daļā minētos

*saistošos noteikumus par lietus ūdeņu apsaimniekošanu
pašvaldības administratīvajā teritorijā*

pašvaldības ir tiesīgas izdot, bet tas nav kā obligāts
pienākums.

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija I

Regulē komersanta sniegtos sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumus visos sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu veidos, ja komersanta sniegto sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu apjoms vismaz vienā veidā pārsniedz 100 000 m³ gadā.

Attiecībā uz iepriekš minētajiem pakalpojumu sniedzējiem **Regulators:**

- ☑ nosaka sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu vispārējās atļaujas noteikumus;
- ☑ veido sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistru un nodrošina tā publisku pieejamību;

- ☑ **nosaka tarifus** pakalpojuma sniedzēja sniegtajiem sabiedriskajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem, tajā skaitā citam pakalpojumu sniedzējam sniegtajiem sabiedriskajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem (*P.S. Saskaņā ar likuma 9.panta (2) daļas 8) punktu pakalpojumu sniedzējam ir tiesības vienoties ar citu pakalpojumu sniedzēju par sabiedriskā ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšanas maksu, kas nepārsniedz regulatora noteikto tarifu, ja regulējams komersants sniedz pakalpojumus ūdens ieguvē, uzkrāšanā, sagatavošanā lietošanai un piegādē, pakalpojumus notekūdeņu savākšanā, attīrīšanā un novadīšanā citam pakalpojumu sniedzējam*).

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija II

Ūdenssaimniecības pakalpojumu šobrīd aprēķina saskaņā ar Regulatora padomes 2010.gada 12.maija lēmumu Nr.1/8 „Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”.

Regulators plāno izdot jaunu metodiku;

kas stāsies spēkā 01.01.2016.

Jaunais metodikas projekts izstrādāts, ņemot vērā nozares normatīvos aktus (Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums no 01.01.2016., 01.07.2015. MK noteikumi Nr.326 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 222-15 “Ūdensapgādes būves”” un Nr.327 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 223-15 „Kanalizācijas būves””.)

Esošās metodikas 14.punkts nosaka, ka **Komersants tarifa projektā neiekļauj tās izmaksas, kas saistītas ar atsevišķu lietus ūdeņu savākšanai paredzēto tīklu uzturēšanu**, savukārt jaunās metodikas projekta 10.punkts nosaka, ka **Komersants tarifa projektā neiekļauj tās izmaksas, kas saistītas ar šķirtu lietus kanalizācijas sistēmu uzturēšanu.**

Dzīvojamo māju pārvaldīšana

Likuma 8.panta (2) daļa nosaka, ka *Ūdenssaimniecības pakalpojumus dzīvokļu īpašniekiem un kopīpašumā esošas dzīvojamās mājas kopīpašniekiem sniedz un norēķinus par saņemtajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem veic saskaņā ar pakalpojuma līgumu, kas noslēgts atbilstoši Civillikumam, Dzīvokļa īpašuma likumam, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumam, likumam "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" un citu normatīvo aktu noteikumiem.*

Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta (2) daļas 1) punkts nosaka šādas obligātās dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbības:

a) dzīvojamās mājas sanitārā apkope

b) siltumenerģijas, arī dabasgāzes, piegāde, **ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu nodrošināšana**, sadzīves atkritumu izvešana, **slēdzot attiecīgu līgumu ar pakalpojuma sniedzēju**

c) elektroenerģijas nodrošināšana dzīvojamās mājas kopīpašumā esošajai daļai (arī kopīpašumā esošo iekārtu darbības nodrošināšanai)

d) dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju apsekošana, tehniskā apkope un kārtējais remonts

e) dzīvojamai mājai kā vides objektam izvirzīto prasību izpildes nodrošināšana

f) dzīvojamās mājas energoefektivitātei izvirzīto minimālo prasību izpildes nodrošināšana

Pakalpojumu sniedzēji un lietus ūdens I

Likumā ietverts termins –

ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs

— persona (komersants vai iestāde), kas sniedz noteikta veida ūdenssaimniecības pakalpojumus pakalpojumu sniegšanas teritorijā

Pakalpojumu sniedzēji un lietus ūdens II

- ✓ Taču faktiski var pastāvēt arī kopsistēmas kanalizācija! Saskaņā ar LBN 223-15 ir pavisam 5 kanalizācijas sistēmu veidi (šķirtsistēma; daļējā šķirtsistēma; daļēji dalītā sistēma; kopsistēma; kombinētā (jauktā) sistēma).
- ✓ **Likumā noteikts, ka lietus ūdens savākšana lietus kanalizācijas sistēmās nav sabiedriskais pakalpojums.**
- ✓ Sadzīves kanalizācijā ieplūstošais lietus ūdens un tā tālāka novadīšana uz attīrīšanas iekārtām rada papildu izmaksas, kuras nevar iekļaut sabiedrisko pakalpojumu tarifā. Līdz šim šādas papildu izmaksas pašvaldības neatzīst un nekompensē.

MK noteikumi Nr.327

Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 223-15 «Kanalizācijas būves» I

Nosaka, ka –

- Pirms izlaides ūdenstecēs vai ūdenstīpēs **paredz visu notekūdeņu attīrīšanu**, lai nodrošinātu to atbilstību normatīvajiem aktiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī un atļauju nosacījumiem, kas izsniegtas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par piesārņojošo darbību pieteikšanas un atļauju izsniegšanas kārtību.
- Lietojot šķirtsistēmas kanalizācijas sistēmu, virszemes noteces ūdeņi no apdzīvotās vietas teritorijas jāattīra lokālās vai centralizētās virszemes ūdeņu noteces notekūdeņu attīrīšanas būvēs. Virszemes, sadzīves un ražošanas notekūdeņu attīrīšana kopējās attīrīšanas būvēs atļauta, ja tam ir tehnisks un ekonomisks pamatojums. Virszemes noteces ūdeņus minētajā gadījumā ieteicams akumulēt krājvertnēs un ievadīt kanalizācijas sistēmā apdzīvotās vietas notekūdeņu minimālā pieplūduma laikā.
- Lietojot daļēji dalīto kanalizācijas sistēmu, virszemes noteces, sadzīves un ražošanas notekūdeņus attīra kopīgās notekūdeņu attīrīšanas būvēs.
- Ražošanas uzņēmuma virszemes noteces ūdeņu lokālās notekūdeņu attīrīšanas būves izvietojamas tā teritorijā.
- **Lietus ūdens apjoma noteikšanai LBN norādītas formulas atkarībā no izvēlētā kanalizācijas sistēmas veida un lietus intensitātes konkrētajā apvidū (meteoroloģiskie dati).**

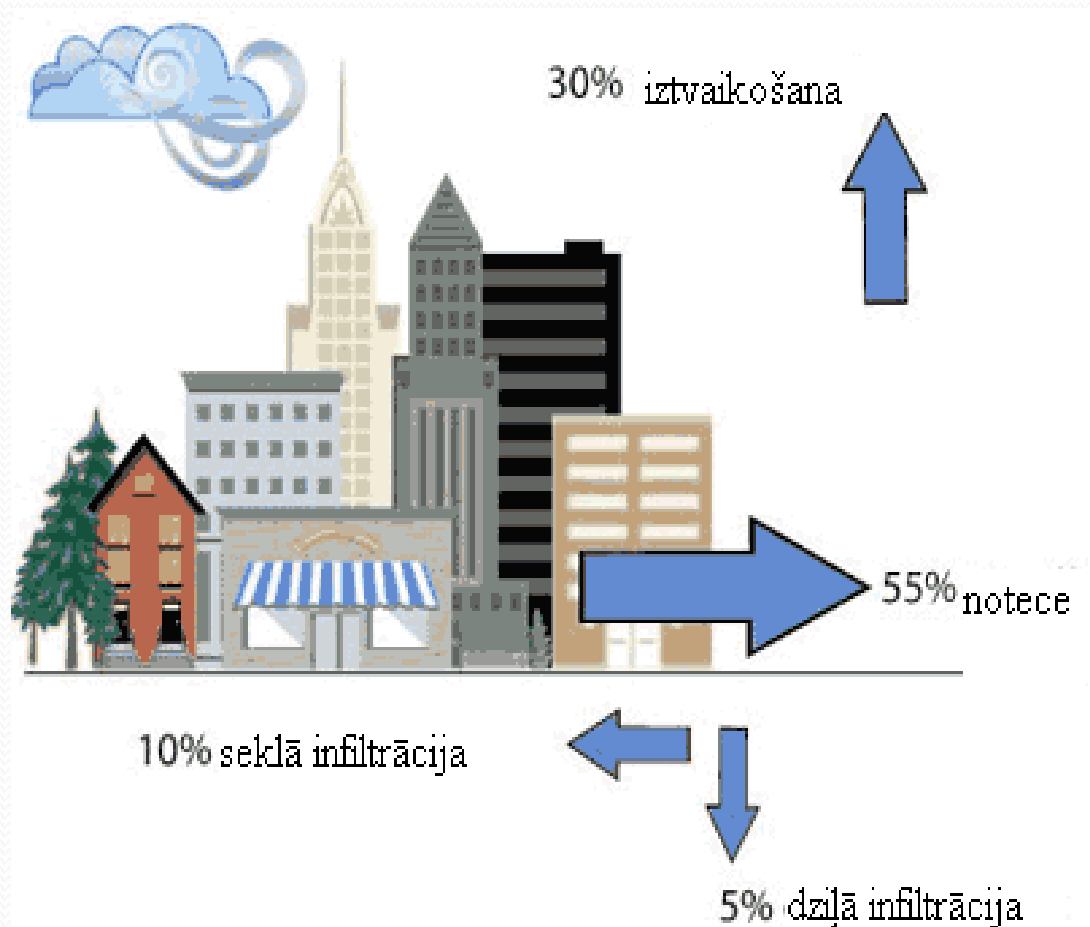
Lietus ūdens apsaimniekošanas pieejas

„**End of the pipe**” jeb „caurules galā” pieeja.

Raksturojas ar lietus ūdens savākšanu un novadīšanu uz attīrīšanas iekārtām, kur notiek kontrolēts attīrīšanas process. Būtībā pieeja nozīmē piesārņojuma novadīšanu pēc iespējas tālāk, risina problēmas pēc tam, kad tās jau ir notikušas. Parasti šīs tehnoloģijas ir dārgas.

„**Source control**” jeb problēmu kontrolēšanas pieeja rašanās avotā.

55% noteces ūdens netiek izmantoti un nonāk kanalizācijas sistēmā (daļa - sadzīves kanalizācijā un rada slodzi uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām). Daļa šo ūdeņu ir piesārņoti.

Kādu pieeju izmantosim turpmāk?

Valsts (nosaka)

Pienākums attīrīt virszemes noteci

Pienākums organizēt pakalpojuma sniegšanu

Pašvaldība (iespēja izveidot inovatīvus nosacījumus)

Risināt lokālā līmenī šos jautājumsaistošie noteikumi

Finansēt vai meklēt finansējumu, vai ieviest nodevas, samaksu..

Pašvaldības teritorijā dzīvojošie

Pienākums pašam rūpēties par savu īpašumu

Paldies par uzmanību!